

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут права
Кафедра спеціальних юридичних дисциплін

07-01-22

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної,
методичної та виховної роботи

_____ О.А. Лагоднюк

«_____» _____ 20__ р.

Національний університет
водного господарства
та природокористування

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Program of the Discipline

ОСНОВИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ
BASIS OF INTELLECTUAL PROPERTY

спеціальність _____ 081 «Право»
specialt _____ 081 «Law»
(шифр і назва спеціальності)
(code and name of the specialty)

Рівне – 2018

Робоча програма з дисципліни «Основи інтелектуальної власності»
для студентів спеціальності «Право». – Рівне: НУВГП, 2018. – 17 с.

Розробник: Мельничук Юлія Іванівна, доцент кафедри спеціальних
юридичних дисциплін, кандидат філософських наук.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри спеціальних
юридичних дисциплін.

Протокол від «__» ____201_ року № __.

Завідувач кафедри
спеціальних юридичних
дисциплін _____

проф. В.І. Кафарський

Схвалено науково-методичною комісією спеціальності 081 «Право».

Протокол № __ від « _____ 2018 року

Голова науково-методичної комісії _____ проф. Цимбалюк В.І.
«__» ____2018 року

© Мельничук Ю.І. 2018 рік

© НУВГП, 2018 рік

ВСТУП

Програма нормативної навчальної дисципліни «Основи інтелектуальної власності» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра спеціальності «Право».

Дана навчальна дисципліна є теоретичною основою сукупності знань та вмінь, що формують професійний рівень юриста в системі юридичної освіти.

Мета вивчення: полягає у підготовці майбутніх фахівців для самостійного вирішення професійних завдань у сфері регулювання правовідносин, пов'язаних з інтелектуальною власністю. Основним завданням є формування у студентів системи знань, а також отримання навичок та уявлень, необхідних для здійснення творчої діяльності та захисту своїх майнових та особистих немайнових прав, як в Україні, так і поза її межами. Предмет вивчення - сукупність правовідносин щодо регулювання прав інтелектуальної власності, майнових та особистих немайнових прав авторів, підстави їх виникнення та здійснення.

Міждисциплінарні зв'язки. Вивчення курсу передбачає наявність системних та ґрунтовних знань із курсу – «Цивільне право та процес», «Конституційне право України», «Кримінальне право та процес».

Вимоги до знань та умінь визначаються галузевими стандартами вищої освіти України.

Анотація

В умовах побудови в Україні ринкової економіки та демократичної держави головною соціальною цінністю, як вказано в Конституції, визнана людина, її життя та здоров'я, честь та гідність, законні права та інтереси. Забезпечення гідних людини умов життя, перш за все, пов'язано з економічними перетвореннями, які неможливі без впровадження нової техніки та технологій. Людина має право на творчість, користування досягненнями науки, культури й мистецтва. У зв'язку з цим інтелектуальна власність набуває особливого значення і як засіб самовираження, і як комерційна цінність. Навчальна дисципліна «Основи інтелектуальної власності» розрахована на поглиблене вивчення правових відносин у сфері інтелектуальної власності, опанування правового механізму їх регулювання, отримання необхідних навичок кваліфікації результатів творчої

діяльності, захисту майнових і особистих немайнових прав авторів та володільників як в Україні, так і за її межами. Методика вивчення дисципліни передбачає співробітництво й взаєморозуміння між студентом і викладачем, розвиток у студентів аналітичного мислення, вміння співставляти фактичний і теоретичний матеріал, робити самостійні висновки, прогнози та рекомендації.

Ключові слова: інтелектуальна діяльність, творчість, авторське право, суміжне право, захист об'єктів інтелектуальної власності, комерціалізація, патент, ліцензія, авторський договір, ліцензійний договір.

Abstract

In the conditions of the construction of a market economy and a democratic state in Ukraine, the main social value, as stated in the Constitution, is recognition of a person, his life and health, honor and dignity, legal rights and interests. Providing decent living conditions is primarily due to economic transformations that are impossible without the introduction of new technology and technology. A person has the right to work, to use the achievements of science, culture and art. In this regard, intellectual property becomes of particular importance both as a means of self-expression and as a commercial value. The academic discipline "Fundamentals of Intellectual Property" is intended for in-depth study of legal relations in the field of intellectual property, mastering of the legal mechanism of their regulation, obtaining the necessary skills for qualifying the results of creative activity, protecting property and personal property rights of authors and owners in Ukraine and abroad. . The methodology of studying the discipline involves cooperation and mutual understanding between a student and a teacher, development of students of analytical thinking, ability to match the factual and theoretical material, make independent conclusions, forecasts and recommendations.

Key words: intellectual activity, creativity, copyright, adjacent law, protection of intellectual property, commercialization, patent, license, copyright agreement, license agreement.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 08 «Право»	вибіркова	
	Спеціальність 081 «Право»		
Модулів – 1		Рік підготовки: 3курс	Рік підготовки: 3 курс
Змістових модулів – 3		Семестр: 6-ий	Семестр: 6-ий
Індивідуальне науково-дослідне завдання –		Лекції – 32 год.	Лекції – 4 год.
Загальна кількість годин – 150		Практичні – 20 год.	Практичні – 8 год.
Тижневих годин для денної форми навчання:		Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	Лабораторні - -год.
аудиторних – 2	Самостійна робота – 98 год.		Самостійна робота – 138 год.
самостійної роботи студента – 5	Індивідуальні - - год.		
	Вид контролю - залік		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання - 35% до 65%;

заочної форми навчання – 8 % до 92%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Метою навчальної дисципліни є глибоке засвоєння знань щодо правового регулювання відносин, що мають місце під час виникнення, використання та охорони об'єктів права інтелектуальної власності

2.2. Завдання навчальної дисципліни *полягає* у тому, щоб:

- вивчити систему об'єктів інтелектуальної власності в Україні;
- опрацювати чинне національне та міжнародне законодавство стосовно об'єктів права інтелектуальної власності;
- навчитись аналізувати нормативні акти;
- застосовувати набуті знання у вирішенні практичних питань у сфері правового регулювання об'єктів інтелектуальної власності.

2.3. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент *повинен*:

знати: основні поняття і категорії в сфері правового регулювання інтелектуальної власності; основні нормативні правові акти у сфері правового регулювання інтелектуальної власності; роль і значення результатів інтелектуальної діяльності і засобів індивідуалізації в сучасному суспільстві, особливості використання інтелектуальної власності у цивільному обігу і порядок введення об'єктів інтелектуальної власності підприємства в господарський обіг; основні інститути права інтелектуальної власності: авторське та суміжні права; патентне право; право на селекційні досягнення; право на секрет виробництва (ноу- хау); право на засоби індивідуалізації юридичних осіб, товарів, робіт, послуг і підприємств; право на використання результатів інтелектуальної діяльності в складі єдиної технології; законодавство про захист прав на результати інтелектуальної діяльності та засоби індивідуалізації; основні способи використання інтелектуальної діяльності як додаткового джерела фінансових ресурсів господарюючих суб'єктів; види відповідальності за порушення прав на результати інтелектуальної діяльності та засоби індивідуалізації.

вміти: оперувати поняттями і категоріями права на результати інтелектуальної діяльності та засоби індивідуалізації; аналізувати, тлумачити і правильно застосовувати норми, що регулюють правовідносини у сфері охоронюваних результатів інтелектуальної діяльності і засобів індивідуалізації; аналізувати юридичні факти, що вимагають захисту прав на результати інтелектуальної діяльності і засобів індивідуалізації; застосовувати правові акти та документи у сфері захисту результатів інтелектуальної діяльності і засобів індивідуалізації; встановлювати наявність правопорушення у сфері

охоронюваних результатів інтелектуальної діяльності і засобів індивідуалізації; визначати загальні підстави притягнення до цивільно-правової, адміністративної та кримінальної відповідальності за порушення законодавства про інтелектуальну власність.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальні положення інтелектуальної власності

Тема 1. Загальні положення про інтелектуальну власність

1. Поняття творчої діяльності
2. Поняття та зміст інтелектуальної власності. Значення інтелектуальної власності.
3. Право інтелектуальної власності в об'єктивному та суб'єктивному розумінні.
4. Співвідношення понять інтелектуальної власності та власності.
5. Класифікація об'єктів права інтелектуальної власності.

Тема 2. Державна система інтелектуальної власності

1. Загальна конфігурація державної системи управління інтелектуальною власністю.
2. Суб'єкти права інтелектуальної власності.
3. Система законодавства України про інтелектуальну власність.
4. Становлення державної системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні.
5. Організаційна структура державної системи правової охорони і захисту прав інтелектуальної власності.

Тема 3,4. Міжнародна система інтелектуальної власності

1. Система міжнародного законодавства з регулювання права інтелектуальної власності.
2. Характеристика Всесвітньої організації інтелектуальної власності.
3. Особливості захисту комерційних позначень за Паризькою конвенцією про охорону промислової власності.
4. Принципи охорони прав авторів за Бернською конвенцією про охорону літературних та художніх творів .
5. Участь України в міжнародній системі інтелектуальної власності.

Змістовий модуль 2. Характеристика об'єктів інтелектуальної власності, їх правова охорона

Тема 5,6. Характеристика об'єктів авторського та суміжного права, специфіка їх правової охорони

1. Концепції правової охорони авторського права: історія та сучасність.
2. Об'єктивне авторське право: поняття, загальна характеристика, джерела.
3. Твори, які не охороняються авторським правом. Обмеження майнових прав автора.
4. Суб'єкти авторського права: поняття, класифікація. Строки дії суб'єктивних авторських прав.
5. Права суміжні з авторськими.
6. Правова охорона об'єктів авторського права.

Тема 7,8. Характеристика об'єктів промислової власності, специфіка їх правової охорони

1. Поняття, предмет та принципи права промислової власності.
2. Правова охорона винаходів, корисних моделей, промислових зразків, товарних знаків, знаків обслуговування, найменувань місць походження товарів, фірмового найменування, комерційної таємниці.
3. Право та порядок одержання патенту на винахід, корисну модель, промисловий зразок.
4. Міжнародні конвенції у сфері промислової власності

Тема 9,10. Характеристика нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності, специфіка їх правової охорони

1. Інтелектуальна власність на наукове відкриття.
2. Інтелектуальна власність на компонування (топографію) інтегральної мікросхеми.
3. Інтелектуальна власність на раціоналізаторську пропозицію.
4. Інтелектуальна власність на селекційні досягнення (сорт рослин, порода тварин).
5. Інтелектуальна власність на комерційну таємницю.

Змістовий модуль 3. Управління та захист об'єктів інтелектуальної власності.

Тема 11. Життєвий цикл об'єктів права інтелектуальної власності.

Управління об'єктами права інтелектуальної власності

1. Поняття життєвого циклу об'єкту інтелектуальної власності.
2. Мета і основні способи комерціалізації. Види комерціалізації
3. Оцінка вартості прав на об'єкти права інтелектуальної власності: послідовність оцінки, експертиза об'єкта оцінки та визначення мети оцінки, вибір підходу до оцінки і методу оцінки, постановка інтелектуальної власності на бухгалтерський облік

4. Постановка об'єкту інтелектуальної власності на бухгалтерський облік (правові аспекти).
5. Управління об'єктами інтелектуальної власності на різних етапах життєвого циклу.

Тема 12. Договори у сфері інтелектуальної власності

1. Поняття, види та загальна характеристика договорів у сфері інтелектуальної власності.
2. Ліцензія та ліцензійний договір.
3. Договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності.
4. Договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності.
5. Договір комерційної концесії (франчайзингу).

Тема 13. Експертиза у сфері інтелектуальної власності

1. Судова експертиза з питань інтелектуальної власності. Нормативно-правове регулювання судово-експертних досліджень
2. Дослідження пов'язані з літературними, художніми творами.
3. Дослідження пов'язані з комп'ютерними програмами та базами даних.
4. Дослідження пов'язані з об'єктами суміжних прав.
5. Дослідження пов'язані з винаходами і корисними моделями.
6. Дослідження пов'язані з промисловими зразками.
7. Дослідження пов'язані з комерційними (фірмовими найменуваннями).
8. Дослідження пов'язані з комерційною тасмницею (ноу-хау), раціоналізаторськими пропозиціями.

Тема 14,15. Система захисту об'єктів права інтелектуальної власності

1. Поняття захисту прав інтелектуальної власності
2. Адміністративний, судовий, цивільно-правовий порядок захисту прав інтелектуальної власності та їх особливості
3. Захист прав інтелектуальної власності відповідно до вимог міжнародних норм та правил
4. Особливості захисту прав інтелектуальної власності на результати науково-технічної діяльності.

Тема 16. Міжнародні стандарти захисту прав інтелектуальної власності

1. Міжнародні стандарти забезпечення захисту прав інтелектуальної власності в судах.

2. Спеціальні способи захисту прав інтелектуальної власності мережі «Інтернет».
3. Положення Угоди ТРІПС щодо захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб.	інд.	с.р.		л	п	лаб.	ін	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Модуль 1													
Змістовий модуль 1. Загальні положення інтелектуальної власності													
Тема 1. Загальні положення про інтелектуальну власність	12	2	1			9	10					10	
Тема 2. Державна система інтелектуальної власності	12	2	1			9	12	1	1			10	
Тема 3,4. Міжнародна система інтелектуальної власності	15	4	2			9	12	1	1			10	
Разом змістовий модуль 1.	39	8	4			27	34	2	2			30	
Змістовий модуль 2. Характеристика об'єктів інтелектуальної власності, їх правова охорона													
Тема 5,6. Характеристика об'єктів авторського та суміжного права, специфіка їх правової охорони	16	4	2			10	12		2			10	

Тема 7,8. Характеристика об'єктів промислової власності, специфіка їх правової охорони	16	4	2			10	11		1			10
Тема 9,10. Характеристика нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності, специфіка їх правової охорони	16	4	2			10	11		1			10
Разом змістовий модуль 2.	48	12	6			30	34		4			30
Змістовий модуль 3. Управління та захист об'єктів інтелектуальної												
Тема 11. Життєвий цикл об'єктів права інтелектуальної власності. Управління об'єктами права інтелектуальної власності	13	2	2			9	16	1				15
Тема 12. Договори у сфері інтелектуальної власності	13	2	2			9	16	1				15
Тема 13. Експертиза у сфері інтелектуальної власності	11	2	2			7	16					16
Тема 14,15. Система захисту об'єктів права інтелектуальної власності	14	4	2			8	17		1			16
Тема 16. Міжнародні стандарти захисту прав інтелектуальної власності	12	2	2			8	17		1			16

Разом змістовий модуль 3.	63	12	10		41	82	2	2		78
Всього годин	150	32	20		98	150	4	8		138

5. Темі практичних занять

№	Назва теми	К-сть годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Загальні положення про інтелектуальну власність	1	
2	Тема 2. Державна система інтелектуальної власності	1	1
3	Тема 3,4. Міжнародна система інтелектуальної власності	2	1
4	Тема 5,6. Характеристика об'єктів авторського та суміжного права, специфіка їх правової охорони	2	2
5	Тема 7,8. Характеристика об'єктів промислової власності, специфіка їх правової охорони	2	1
6	Тема 9,10. Характеристика нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності, специфіка їх правової охорони	2	1
7	Тема 11. Життєвий цикл об'єктів права інтелектуальної власності. Управління об'єктами права інтелектуальної власності	2	
8	Тема 12. Договори у сфері інтелектуальної власності	2	
9	Тема 13. Експертиза у сфері інтелектуальної власності	2	
10	Тема 14,15. Система захисту об'єктів права інтелектуальної власності	2	1
11	Тема 16. Міжнародні стандарти захисту прав інтелектуальної власності	2	1
	Всього	20	8

6. Самостійна робота

№	Назва теми	К-сть годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Загальні положення про інтелектуальну власність	9	10
2	Тема 2. Державна система інтелектуальної власності	9	10
3	Тема 3,4. Міжнародна система інтелектуальної власності	9	10
4	Тема 5,6. Характеристика об'єктів авторського та суміжного права, специфіка їх правової охорони	10	10
5	Тема 7,8. Характеристика об'єктів промислової власності, специфіка їх правової охорони	10	10
6	Тема 9,10. Характеристика нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності, специфіка їх правової охорони	10	10
7	Тема 11. Життєвий цикл об'єктів права інтелектуальної власності. Управління об'єктами права інтелектуальної власності	9	15
8	Тема 12. Договори у сфері інтелектуальної власності	9	15
9	Тема 13. Експертиза у сфері інтелектуальної власності	7	16
10	Тема 14,15. Система захисту об'єктів права інтелектуальної власності	8	16
11	Тема 16. Міжнародні стандарти захисту прав інтелектуальної власності	8	16
	Всього	98	138

7. Методи навчання

Під час викладання курсу використовуються такі методи навчання:

- пояснювально-ілюстративний метод;
- проблемне викладання;

- частково-пошуковий метод;
- робота в малих групах;
- семінари-дискусії;
- дослідницький метод.

8. Методи контролю

Оцінювання результатів поточного контролю проводиться у розрахунок від 0 до 100 балів. Основними методами оцінювання є:

- аналіз усних відповідей;
- виконання практичних завдань.

Оцінювання виконання завдань здійснюється за такими критеріями (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленими до цілого числа):

0% - завдання не виконано;

40% - завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;

60% - завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження студента не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;

80% - завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки несистемного характеру ;

100% - завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Контроль за засвоєнням знань здійснюється декількома способами: застосовуються різні форми опитування, виконання реферативних завдань, написання контрольних робіт на практичних заняттях, а також систематичне проведення модульного контролю, складання заліку.

При виставленні оцінок враховуються, насамперед, знання, розуміння й уміння аналізувати конкретні ідеї, а не особисте відношення до них тих, хто відповідає. Успішність засвоєння курсу визначається за допомогою ухвалені шкали оцінювання.

Всі види занять навчальної дисципліни «Юридична деонтологія» повинні проводитися в навчальних аудиторіях з використанням відповідних дидактичних і технічних засобів навчання.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота																
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2						Змістовий модуль 2						Всього го
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	
5	5	5	5	5	5	5	5	5	10	5	10	10	5	10	5	100

T1, T2 ... T16 – теми змістових модулів.

10. Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	Для екзамену	Для заліку
90-100	Відмінно	Зараховано
82-89	Добре	Зараховано
74-81		
64-73		
60-63	Заловільно	Не зараховано з можливістю повторного складання
35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання	
0-34	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням курсу

11. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення навчальної дисципліни «Основи інтелектуальної власності» включає:

1. Програму навчальної дисципліни;
2. Тестові модульні завдання;
3. Лекційний матеріал;

4. Романовський, О. Л. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ до практичних занять з дисципліни «Інтелектуальна власність і патентознавство» / О. Л. Романовський, О. Л. / Інформаційні ресурси у цифровому репозиторії [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ep3.nuwm.edu.ua/590/>

12. Рекомендована література

12.1.Базова

1. Андрощук Г. О. Патентне право: правова охорона винаходів : навч. посібн. / Г. О. Андрощук, Л. І. Работягова. – К. : МАУП, 1999. – 216 с.
2. Базилевич В. Д. Інтелектуальна власність : підручник / В. Д. Базилевич. – К. : Знання, 2006. – 431 с.
3. Бошицький Ю. Л. Право інтелектуальної власності : навч. посібн. / Ю. Л. Бошицький. – К. : Логос, 2007. – 488 с.
4. Дахно І. І. Право інтелектуальної власності : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / І. І. Дахно. – К. : Либідь, 2003. – 200 с.
5. Інтелектуальна власність: теорія і практика інноваційної діяльності: підручник / за ред. проф. Вачевського. – К. : ВД «Професіонал», 2005. – 448 с.
6. Коссак В. М. Право інтелектуальної власності : підручник / В. М. Коссак, І. Є. Якубівський. – К. : Істина. – 2007. – 208 с.
7. Право інтелектуальної власності: Академічний курс: підручник для студентів вищих навчальних закладів / О. П. Орлюк, Г. О. Андрощук, О. Б. Бутнік-Сіверський та ін. ; за ред. О. П. Орлюк, О. Д. Святоцького. – К. : Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. – 696 с.

12.2.Допоміжна

1. Андрощук Г. А. Анализ Соглашения ТРИПС с применением унифицированного языка моделирования UML (опыт анализа юридических документов): [Зміст Угоди про торгові аспекти прав інтелектуальної власності. Можливість 54 використання мови UML для моделювання законодавчих актів] / Г. А. Андрощук, В. В. Соловьев // Пробл. науки. – 2003. – № 2. – С. 26–32.
2. Василенко І. Проблеми вдосконалення міжнародного законодавства: 22-а сесія Постійного комітету ВОІВ із законодавства щодо торговельних марок, промислових зразків та географічних зазначень / І. Василенко, Т. Шевелева // Інтелектуальна власність. – 2010. – № 2.

3. Коноваленко В. Судова практика стосовно об'єктів авторського права / В. Коноваленко // Інтелектуальна власність. – 2011. – № 1. – С. 13–17
4. Правова охорона комерційних позначень в Україні: проблеми теорії і практики : збірник наук., статей / за заг. ред. Ю. С. Шемшученка, Ю. Л. Бошицького. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України ; ТОВ "Видавництво «Юридична думка», 2006. – 638 с.
5. Янкова С. Державна реєстрація договорів, які стосуються права автора на твір / С. Янкова // Інтелектуальна власність. – 2010. – № 10. – С. 17–22

12.3.Електронний репозиторій НУВГП

1. Гордійчук А. С. Економіка інтелектуальної власності : навч. посіб. / А. С. Гордійчук, О. А. Стахів. - Рівне : НУВГП, 2012 - 330 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ep3.nuwm.edu.ua/1823/>
2. Кузьмич Л. В. Проблеми економіко-правової охорони інтелектуальної власності: світовий досвід і Україна в умовах сьогодення / Л. В. Кузьмич // Вісник НУВГП. Економіка : зб. наук. праць. - Рівне : НУВГП, 2013. - Вип. 1(61). - С. 130-137. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ep3.nuwm.edu.ua/963/>

12.4.Інформаційні ресурси

1. Журнал «Інтелектуальна власність» [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://intelvlas.com.ua/>.
2. Інститут проблем законодавства ім. Ярослава Мудрого [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.legality.kiev.ua/>.
3. Офіційний сайт Державного департаменту інтелектуальної власності. – Режим доступу : <http://www.sdip.gov.ua>.
4. Бібліотека Інституту Поглиблених Правничих Студій. Велика Британія [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ials.sas.ac.uk/library/library.htm>
5. Юридична бібліотека Школи права Йелльського університету[електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.law.yale.edu/library/>